Maa- ja metsätalousvaliokunta LAUSUNTO

MmV@eduskunta.fi 10.12.2018 Dnro 533/2018

Asiantuntijapyyntö 30.11.2018, HE 263/2018vp

HE 263/2018 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIISTAVAHINKOLAIN MUUTTAMISESTA

Paliskuntain yhdistys esittää riistavahinkolakiluonnokseen tehtäväksi seuraavat muutokset:

4.4 § Suurpetovahingot

Porovahinkona tulee korvata paitsi poronhoitoalueella myös poronhoitoalueeseen rajoittuvan kunnan alueella tapahtuvat paliskunnalle tai paliskunnan poronomistajalle aiheutuvat vahingot. Näin toimitaan myös porojen aiheuttamien vahinkojen osalta: poronhoitolain (848/1990) 35 §:ssä säädetään: *"Milloin vahinko on tapahtunut poronhoitoalueen ulkopuolella sellaisen kunnan alueella, joka rajoittuu tai osittain kuuluu poronhoitoalueeseen ...."*. Vastaava säädös tulee säätää koskemaan myös poroille aiheutuvia vahinkoja. Näin siksi, että ulkopuoliset tekijät aiheuttavat toisinaan porojen joutumisen poronhoitoalueen ulkopuolelle. Pedot ja muut häiriötekijät, kuten metsästyskoirat, ajavat aika ajoin poroja poronhoitoalueen rajojen yli.
Tämän lisäksi vahingot tulee korvata Suomen tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen sopimuksen poroaitojen rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä muista toimenpiteistä porojen estämiseksi pääsemästä toisen valtakunnan alueelle (978/2016) mukaisen aidan Suomen puoleisella alueella vaikka alue olisi Norjan valtion maata. Raja-aitasopimuksen esitöiden mukaan säännös tarkoittaa sitä, että porojen rajanylityksen katsotaan tapahtuvan, kun porot ylittävät poroaidan (muualla kuin Teno- ja Inarijokilaaksossa), riippumatta siitä minkä valtakunnan alueella porot ovat. Toisin sanoen poroaita on poronhoitoasioissa määräävä raja. Käytännössä paliskunnan toiminta-alue ja laidunmaa ulottuvat poroaitaan, riippumatta siitä kumman valtion alueella poroaita sijaitsee.

8 § Korvauksen myöntämisen yleiset edellytykset

Nykyisellään riistaeläimen aiheuttama vahinko korvataan valtion talousarvion rajoissa. Rahaa korvauksiin on jo vuosia varattu liian vähän ja näin korvauksia on jouduttu leikkaamaan kaikilta vahingonkärsijöiltä. Tämän epäoikeudenmukaisuuden korjaamiseksi petovahinkokorvaukset tulee jatkossa maksaa täysimääräisinä ilman talousarviosidonnaisuuksia ja korvaukset on maksettava viipymättä vahingonkärsijälle. Nykyisin korvausta on pisimmillään joutunut odottamaan jopa 1,5 vuotta.

13 § Porovahinkojen korvaaminen

Nykyisen korvauskäytännön sijaan porovahingosta tulisi korvata poron käypä arvo kaksinkertaisena.

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

Vasahävikkikorvaus on tarpeellinen kompensaatio kesäaikana tapahtuvasta saalistuspaineesta aiheutuvan, löytymättä ja muutoin korvaamatta jäävän hävikin osittaiseksi kompensoimiseksi vahingonkärsijöille. Kesämaan aikaan tapahtuvien vahinkojen löytäminen on monin paikoin sattumanvaraista ja näin ollen vain pieni murto-osa vahingoista löytyy. Korvausjärjestelmän puutteena on kuitenkin se, ettei löytyneitä petojen tappamia vasoja korvata laisinkaan. Tämän epäkohdan korjaamiseksi esitämme poistettavaksi kokonaan 1. momentin viimeiset lauseet: *"Vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän välisenä aikana suurpetojen tappamat tai suurpetovahingon takia lopetetut poronvasat korvataan 14 §:n mukaisessa menettelyssä. Joulukuun ensimmäisestä päivästä alkaen suurpetojen tappamat poronvasat tai suurpetovahingon takia lopetetut poronvasat korvataan tämän pykälän nojalla."*

Kohdasta 14 esitämme poistettavaksi yliviivattu kohta: *"Paliskunnalle voidaan maksaa poronomistajille edelleen jaettavaksi ~~vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän väliseltä ajalta~~ laskennallisin perustein määräytyvää korvausta suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi kadoksiin jääneistä poronvasoista (*vasahävikkikorvaus*)."*

Vaadimme, että kaikki petojen tappamat, löytyneet poronvasat korvataan 13 §:n nojalla. 14 §:n mukainen vasahävikkikorvaus on tarkoitettu korvaamaan petojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi kadoksiin jäävät vasat, eli löytymätön hävikki. Pääsääntöisesti tämä on kesäaikana tapahtuvaa hävikkiä. Vasahävikkikorvauksiin meneviä, petojen tappamina löytyneitä vasoja on löytynyt vuosittain noin 200. Esimerkiksi syyskaudella korvausten ulkopuolelle jäävät jo siitoskäyttöön valitut vasat, mikä tarkoittaa suoria poropääoman menetyksiä poronomistajalle. Tilanne voi vasahävikkikorvauksista johtuen nykyisellään muodostua yksittäisen poronomistajan kohdalla kohtuuttomaksi. Näin kävi joitakin vuosia sitten Oijärven susitapauksessassa, jossa iso joukko kesällisiä vasoja kuoli suden aiheuttaman vahingon vuoksi, eikä omistaja saanut omaisuutensa menetyksestä minkäänlaista korvausta. Vasahävikki ei kyseisen paliskunnan alueella kattanut kuin murto-osan tapahtuneesta todennetusta vahingosta. Löytyneet, petojen tappamat vasat tulee korvata erikseen. Tämä tarkoittaa arviolta vain noin 100 000 € korvauskustannusta.

15 § Poikkeuksellisen suuret porovahingot

Paliskuntain yhdistyksen hallitus on kokouksessaan 4/2017 päättänyt esittää ministeriölle, että Lex Halla-korvauksista luovutaan ja pedon tappamasta porosta maksettava korvaus on jatkossa kaikille vahingonkärsijöille poron käypä arvo kaksinkertaisena. Tämä tukee poronomistajien tasapuolista kohtelua. Esitys leikkaa porovahinkojen korvauksia useammalla miljoonalla eurolla. Näin ollen myös esittämämme parannukset ovat vaatimuksina varsin kohtuullisia, eivätkä nosta korvausten kokonaismäärää.

23 § Vahingosta ilmoittaminen

Lakiluonnoksessa on esitetty tähän kohtaan useita lisäyksiä. Jatkossa vahinkopaikka tulee merkitä maastoon, jotta paikka on vahinkotarkastuksessa helpompi löytää.

"Porovahingoissa vahinkoilmoituksen tekee vahinkopaikkakunnan paliskunta poronomistajalta tai muulta henkilöltä saamiensa tietojen perusteella." Käytäntö on ollut kirjavaa: vahinkoilmoituksen on tehnyt paliskunta, jonka alueella vahinko on tapahtunut, tai poronomistajan paliskunta. Kohdan sanamuotoa tulee tarkentaa. Paliskuntien rajat eivät noudata kuntarajoja. Yhden kunnan alueella voi olla monta paliskuntaa ja vastaavasti yksi paliskunta voi sijaita useamman kunnan alueella. Paliskuntain yhdistys esittää, että jatkossa porovahingoissa vahinkoilmoituksen ja samalla korvaushakemuksen tekee vahingonkärsijän paliskunta.

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

Vahinkoilmoituksella tulee ilmoittaa ajankohta, jolloin vahinko on havaittu sekä porovahingoissa korvauksen hakijan paliskunta ja paliskuntanumero, vahinkopaikan koordinaatit sekä valokuva maastoon merkitystä kohteesta ja ympäristöstä, jossa vahinko on tapahtunut.

Vahinkopaikan koordinaatti helpottaa vahinkopaikan löytymistä, samoin vahinkopaikan merkitseminen maastoon. Koordinaattien osalta tulee muistaa, että laitteista, satelliiteista ja käytetystä koordinaattijärjestelmästä johtuen paikannuksessa saattaa olla heittoja. Paliskuntain yhdistys muistuttaakin, että maastotarkastuksista pitää aina ilmoittaa asianosaiselle paliskunnalle, jolloin tarkastuksessa on mukana henkilö, joka osaa vahinkopaikalle. Vahinkopaikan löytäminen voi olla haastavaa luonnonoloista tai maastosta johtuvista syistä, eivätkä paikanninkoordinaatitkaan ole aukottomia.

Valokuva vahinkopaikalta lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä. Valokuvaus voi hankalissa sääolosuhteissa olla haastavaa. Kovalla pakkasella, tuulessa ja tuiskussa kamera hyytyy auttamatta nopeasti. Siksi valokuvan puuttuminen vahinkoilmoituksesta ei voi olla hylkäyksen peruste sinällään. Tällöin maastotarkastukset tulee kohdentaa tapauksiin, joista valokuva puuttuu.

On erittäin hyvä, että vahinkoilmoitus voidaan jatkossa tehdä sähköisesti.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

alj/ms/ao

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5